

Snevert om evolusjonspsykologi

Erling W. Rognli

PhD, spesialist i klinisk barne- og ungdoms-psykologi, Avdeling for barn og unges psykiske helse vern, Akershus universitets-sykehus HF

Å gi en introduksjon til et fagfelt er et ambisiøst prosjekt. Denne boken bidrar lite til å bygge forståelse for og ferdigheter i evolusjonspsykologi ut over forfatterens eget spesialområde.

En kort introduksjon til

evolusjonspsykologi

Leif Edward Ottesen Kennair
Trond Viggo Grøntvedt
Mons Bendixen

FAGBOKFORLAGET

BOK En kort innføring i evolusjonspsykologi **FORFATTERE** Leif Edward Ottesen Kennair, Trond Viggo Grøntvedt og Mons Bendixen **ÅR** 2021 **FORLAG** Fagbokforlaget **SIDER** 178

De fleste som har avlagt en del eksamener, vil kjenne seg igjen i situasjonen: En langvarsoppgave omhandler et ganske bredt tematisk område, men du har skikkelig god peiling på en bestemt del av det, så du avgrensner og tolker oppgaven litt snevert, slik at du kan vie mest oppmerksomhet til det du kan aller best. Strategien kan selvsagt fungere dersom avgrensingen faktisk bidrar til å fokusere fremstillingen, men ofte fører det til at man leverer en riktig god besvarelse – av en nokså annen oppgave enn den som ble oppgitt.

Ikke at jeg tror forfatterne av *En kort introduksjon til evolusjonspsykologi* ville streve med noen som helst eksamen i temaet for boken sin – de representerer trolig landets fremste fagmiljø på sitt felt. Nettopp derfor hadde jeg som evolusjonsinteressert psykolog høye forventninger til *En kort introduksjon til evolusjonspsykologi*. Boken hører til Fagbokforlagets serie av korte introduksjoner til psykologiske emner og disipliner, hvor det uttalte målet er «at bøkene skal gi en oversikt over og en innføring i emnene, samtidig som de skal kunne brukes som et utgangspunkt for repetisjon». Den består av 153 sider fordelt på 15 kapitler, samt en oversikt over sitert litteratur etter hvert kapittel og et stikkordregister.

Å introdusere noen for et fagfelt er ingen triviell oppgave. En introduksjon skal helst gi oversikt over fagfeltets underområder, en viss forståelse av emnets historikk, kjennskap til sentrale teorier og empiriske funn. Den bør også gi innsikt i sentrale faglige problemer og begrensninger ved rådende teorier og empiriske funn. Viktigst av alt bør den lede leseren inn mot en forståelse av hvordan feltets tenkemåter, teorier og etablerte kunnskap anvendes for å forstå nye fenomener.

I *En kort introduksjon til utviklingspsykologi* er det særlig kapittel to og tre som fyller noe av denne funksjonen, og i viss grad fire og fem. Forfatterne presenterer i disse kapitlene grunnleggende evolusjonsteori og evolusjonspsykologi. De klargjør sentrale begreper som naturlig seleksjon, seksuell seleksjon og «inclusive fitness». De introduserer også den sentrale ideen om mellomnivåteorier – mer spesifikke teorier innenfor en evolusjonsteoretisk overbygning som igjen danner grunnlag for evolusjonspsykologiske hypoteser og testbare prediksjoner.

Det er mange gode anslag i de første fem kapitlene, men denne delen av boken gis altfor liten plass, og stoffet utvikles for lite. Eksempelvis blir trinnene i utviklingen av en evolusjonspsykologisk hypotese beskrevet helt summarisk på fire linjer, uten noen særlig videre forklaring eller utdyping av begrepene. Forfatterne haster i stedet videre til de neste åtte kapitlene om sitt eget forskningsfelt – kjønnsforskjeller og seksualpsykologi belyst av seksuell strategiteori. Disse kapitlene er gode oppsummeringer av evolusjonspsykologisk forskning på pardannelse og seksualatferd, og presenterer empiri fra forfatterne egen forskning og faglitteraturen for øvrig på en ryddig måte. Samtidig ser jeg ikke helt hvordan progresjonen i disse kapitlene bidrar til å bygge forståelse for og ferdigheter i evolusjonspsykologi som fagfelt ut over forfatterne eget spesialområde. Boken avsluttes med et kapittel om kritikk og misforståelser av evolusjonspsykologi, og et oppsummerende kapittel hvor fokus fortsatt er solid plassert på menneskets evolverte *seksuelle* psykologi.

Jeg er ikke i tvil om at forfatterne kunne ha skrevet en svært god introduksjon til evolusjonspsykologi om de hadde hatt større pedagogiske ambisjoner og en bredere orientering, hvor ulike mellomnivåteorier fikk illustrere fellestrekkene i solid evolusjonspsykologisk tenkning. Denne boken kunne også blitt en god introduksjon til evolusjonær seksualpsykologi. Som en kort introduksjon til evolusjonspsykologi som fagfelt blir den dessverre utilstrekkelig snever i sitt perspektiv.